

Vierkant in Vierkant

Verslag activiteiten 2016-2020

Inleiding

Voor u ligt een verslag van de activiteiten over de periode 2016 tot medio 2020 van de Stichting Vierkant in Vierkant (ViV), opgericht in 1997. De Stichting heeft zich o.a. ten doel gesteld om de plastiek Vierkant in Vierkant, in 1917 ontworpen door Theo van Doesburg, in Leiden gerealiseerd te krijgen.

De inspanningen van de Stichting hebben er eerder toe geleid dat in 2009-2010 een tijdelijke houten uitvoering van Vierkant in Vierkant is gerealiseerd op het Stationsplein ten tijde van de grote tentoonstelling *Van Doesburg and the international avant-garde* van De Lakenhal en Tate Modern.

Sindsdien heeft de Stichting een aantal jaren een sluimerend bestaan geleid. Wel zijn in die tijd verschillende initiatieven ondernomen om de aandacht voor Vierkant in Vierkant levend te houden en steun te genereren voor een permanente realisatie. Om verschillende redenen heeft het de nodige jaren geduurd voor de gemeente Leiden een locatie heeft willen aanwijzen. Dankzij de inspanningen van de Stichting heeft de gemeente Leiden in 2016 het Morssingelparkje aangewezen, gelegen aan één van de belangrijkste entrees van Leiden.

In 2017 kon Vierkant in Vierkant daar gerealiseerd worden en werd het kunstwerk op 23 september aangeboden en overgedragen aan de gemeente Leiden. De plaatsing is tijdelijk tot de werkzaamheden aan de Ringweg Noord beginnen. Na voltooiing van de ringweg zal de Stichting zorgdragen voor de definitieve plaatsing.

Op 12 juni 2019 is het boekje *'Honderd jaar oud en toch gloednieuw, Theo van Doesburgs sculptuur Vierkant in Vierkant in Leiden'* gereed gekomen en aangeboden aan de wethouder van Cultuur, Yvonne van Delft.

In de volgende paragrafen wordt per jaar verslag gedaan van de uitgevoerde activiteiten van de Stichting.

Activiteiten in 2016

In 2016 zag de Stichting nieuwe kansen voor de realisering van Vierkant in Vierkant. Op 2 juni 2016 stelde de Stichting in een inspraakreactie bij de Gemeenteraad voor om Vierkant in Vierkant te realiseren in het aan te leggen Morssingelparkje tussen het Ibishotel en het gemeentekantoor Stationsplein 107 en de besluitvorming daarover te koppelen aan die over de aanleg van de Ringweg Noord.

Op 6 juli 2016 schrijft wethouder Robert Strijk aan de Stichting dat hij de Raad heeft geïnformeerd dat plaatsing van Vierkant in Vierkant in het Morssingelparkje 'in beginsel mogelijk is'. Het is als onderzoeksopdracht meegegeven voor de fase na de vaststelling van het Kaderbesluit Leidse Ring Noord.

Vervolgens heeft de Stichting Vierkant in Vierkant Arjen Pels Rijcken gevraagd om als projectleider zorg te dragen voor de financiering en realisatie van dit werk. Pels Rijcken is medeoprichter van Stichting Beelden in Leiden. Als eerste stap heeft hij een projectplan opgesteld dat voorzag in oplevering van Vierkant in Vierkant in tijdelijke

vorm in 2017, het jaar van 100 jaar De Stijl. Als de aanleg van de Ringweg Noord start zal het monument tijdelijk worden opgeslagen om na voltooiing van de Ringweg (op dat moment voorzien voor 2020) in definitieve vorm terug te worden geplaatst in het Morssingelpark.

Als klankbord voor Vierkant in Vierkant heeft de Stichting leden voor een Comité van Aanbeveling bereid gevonden hun naam aan het initiatief te verbinden.

De samenstelling van het Comité is:

- Elco Brinkman, senator en voorzitter RvT Naturalis
- Meta Knol, directeur Museum De Lakenhal
- Jan Teeuwisse, directeur Museum Beelden aan Zee en hoogleraar in Leiden
- Sandra Smalenburg, kunstredacteur NRC Handelsblad
- Jop Ubbens, kunstadviseur.

Activiteiten in 2017

In 2017 werd begonnen met een verkenning van de mogelijkheden voor de technische uitvoering. Met de gemeente vond intensief overleg plaats over de tijdelijke plaatsing op de beoogde locatie. De gemeente maakte inpassingstekeningen en verkende de obstakels. Zo waren de vele ondergrondse leidingen voor een deel nog niet gedetailleerd in kaart gebracht.

De aanleg van de ringweg is een enorme bouwoperatie, waardoor de definitieve plaatsing pas mogelijk is als die aanleg (grotendeels) is voltooid, op dat moment voorzien rond 2020. Omdat een definitieve plaatsing dus pas op zijn vroegst rond 2020 mogelijk is, werd voor het ontwerp gekeken naar mogelijkheden voor een tijdelijke plaatsing. Onderzocht zijn ontwerpen in kunststof (o.a. 3-D printing) en een constructie met betonnen platen op een metalen frame. Het eerste was (vooralnog) technisch niet haalbaar, het tweede werd erg duur. Gekozen werd voor stapelbare Lego-achtige betonnen blokken van 50x50x50 cm en 50x100x50 cm. Het ontwerp is 8m hoog en vergt 206 blokken. Voor de fundering kon worden volstaan met een betonplaat. Voor de tijdelijke uitvoering zijn de betonblokken simpelweg gestapeld. Bij de definitieve plaatsing zal de constructie volkomen glad en graffitiproof worden afgewerkt.

Op basis van de verkenning van de uitvoeringsmogelijkheden en overleg met constructeurs en leveranciers van de betonblokken werd een geactualiseerde begroting opgesteld die uitkwam op € 85.500,- voor zowel de tijdelijke plaatsing als de permanente plaatsing, inclusief de tijdelijke opslag in de tussenliggende periode.

Medio 2017 werd een nieuwe website (www.vierkantinvierkant.nl) gelanceerd.

Inmiddels was de fondswerving begonnen en kwamen de eerste toezeggingen binnen. Op de website is de actuele stand van de uitvoering en de fondswerving bijgehouden.

Als onderdeel van de fondswerving werd de mogelijkheid geopend om een betonblok uit de plastic te adopteren voor € 150 (kubus) of € 300 (dubbele kubus). De sponsorbijdragen kunnen worden gestort op rekening NL40 RABO 0317 2705 24, ten name van Stichting in Vierkant te Leiden. De namen van de sponsors worden vermeld op

een bord bij de plastic. De stichting heeft de ANBI-status waardoor de bijdragen als culturele gift fiscaal aftrekbaar zijn.

Op 18 september 2017 werd begonnen met de stapeling van de blokken in het plantsoentje tussen het Ibisshotel en het gemeentekantoor Stationsplein 107. Bij de start van de Kunstroute op 23 september werd Vierkant in Vierkant door de Stichting aangeboden aan de gemeente Leiden. Locoburgemeester en wethouder van cultuur Robert Strijk aanvaardde het eigendom samen met Walter van Peijpe, fractievoorzitter van Groen Links, als vertegenwoordiger van de Raad die het initiatief vanaf het begin heeft ondersteund. Bij de overdracht waren aanwezig Wies van Moorsel, enig erfgenaam en nicht van Theo van Doesburg, Mondriaankenner Joop Joosten en een honderdtal belangstellenden. Zie bijgevoegde persberichten.

De fondsen en sponsors die de totstandkoming hebben mogelijk gemaakt ontvingen een bedankbrief.

Activiteiten in 2018

Vierkant in Vierkant werd in 2018 afgewerkt met een graffitiproof coating.

In 2018 werd een voorlopige afrekening opgemaakt voor de fondsen en sponsors die een bijdrage hebben geleverd. De bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid Holland kon nog niet worden opgevraagd omdat die specifiek bestemd is voor PR en marketing. Een substantieel stuk daarvan werd pas in 2019 afgerond.

In 2018 werd ook een schrijfpdracht verleend voor een boekje met de ontstaansgeschiedenis van Vierkant in Vierkant, die begint in 1917 met de inzending van en ontwerp door Theo van Doesburg en Theo Wils voor een fontein voor het station in Leeuwarden tot aan de realisatie in Leiden in 2017. Kunsthistorica Machteld Leij schreef over de kunsthistorische context van De Stijl en de lange weg naar de realisatie van Vierkant in Vierkant in Leiden.

Activiteiten in 2019

In 2019 werd een bord ontworpen en uitgevoerd met een korte beschrijving van het kunstwerk en de context van De Stijl. Op het bord zijn ook de namen van de sponsors vermeld.

Op 12 juni 2019 werd het eerste exemplaar van het boekje *Honderd jaar oud en toch gloednieuw; Theo van Doesburgs sculptuur Vierkant in Vierkant in Leiden*, aangeboden aan de wethouder van Cultuur, Yvonne van Delft. Zij onthult bij die gelegenheid ook het bord dat geplaatst wordt naast het kunstwerk.

Activiteiten in 2020 tot 1 juli

In 2020 is een voorlopige eindafrekening opgemaakt. Ook zal worden overlegd met de gemeente over de planning van de realisatie van de Ringweg Noord en de implicaties van de vertraging in de aanleg ervan voor Vierkant in Vierkant.